

Fecr Yayınları: 586

CAHİLİYE DÖNEMİNDE
DİNİ HAYAT

Mehmet AZİMLİ

Editör
Mehmet AZİMLİ

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 13178)

Kapak
FCR (Coşkun IŞIKGÜL)

Mizanpaj
FCR (Dilek ÖZCAN)

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAÇITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ekim 2022

ISBN: 978-625-8304-33-6

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mh. Boyacılar Sk. No:14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0 312) 310 08 60
web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

Mehmet AZİMLİ

Cahiliye
Döneminde

Dini Hayat

Ankara 2022

MEHMET AZİMLİ

1968 yılında Sille'de (Konya) doğdu. İlköğrenimini Sille İlkokulu'nda, ortaöğrenimini Konya İHL'de tamamladı. 1991'de Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 1991-1998 yılları arasında Ordu-Ulubey İHL'de ve Konya-Karapınar İHL'de çalıştı. Selçuk Üniversitesi'nde 1994'te yüksek lisansını, 1999'da doktorasını tamamladı.

1998-2012 yılları arası Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde İslam Tarihi Anabilim dalında çalıştı. 2005 yılında doçent oldu. Yazdığı eserler yüzünden geciktirilen profesörlük unvanını 2013 yılında Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde aldı. Azimli, üç çocuk sahibi olup Arapça ve İngilizce bilmektedir.

Yayınlanan yüzden fazla makale ve Uluslararası sempozyum bildirisi bulunmaktadır. Başta 11 kitaplık "Farklı Okumalar" serisi olmak üzere toplamda 19 adet telif kitap, 3 adet telif kitap editörlüğü ve 100 kitaptan oluşacak olan "İslam Klasikleri" adlı serinin 39 kitabını, 100 kitaptan oluşacak olan "Oryantalist klasikleri" serisinin 21 kitabını, 9 kitaptan oluşan "İslam Medeniyetinde Bilim Öncüleri" başlıklı serinin tamamını, 4 kitaptan oluşacak olan "Müslümanların Engizisyonu" serisinin 3 kitabını neşretmiştir.

EDİTÖRDEN

Anadolu İlahiyat Akademisi, Kur'an'ın, indiği dönemdeki sürecini iyi anlamak ve buna bağlı olarak da hangi ayet pasajlarıyla indiğinin tespit edilmesini sağlayabilmek amacıyla bir grup bilim insanıyla yaklaşık üç yıldır çalışmaktadır.

Bu amaçla sayısı on beşe varan çalıştay, panel ve davetli konuşmacılarla bu konu olgunlaştırılmaya çalışıldı. Nihayet bu çalışmaların ardından kurulan ve tefsir, hadis, İslam tarihi ve Arapça uzmanlarından oluşan heyetle daha spesifik oturumlar da yapıldı.

Oldukça özveri ve uzun bir çalışma süresi gerektiren bu çalışma ve girişimin amacı, yukarıda bahsettiğimiz gibi, elimizde sahabe tarafından sureler hâlinde cemedilmiş Mushaf tertibi ve nüzul sırasına göre anlaşılma çabalarının sıkıntılarını konuşarak pasaj pasaj/necm necm Kur'an nasıl anlaşılabilir konusuna yoğunlaşmaktı. Yani sahabenin tertip ettiği Mushaf'taki iniş sırasına uymayan ayet bölümlerini ayrı ayrı çıkarıp kronolojiye uygun sıralarsak acaba Kur'an'ın anlaşılmasına bir nebze daha katkımız olabilir mi sorusu esas konumuzdu. Bunu yapmak da hedef olarak belirlendi.

Ancak heyet olarak hedeflemiş olduğumuz bu çalışmaya temel olmak üzere öncelikle Kur'an'ın nazil olduğu Arabistan toplumunun Son risalet durumunun masaya yatırılması, yani Kur'an'ın nazil olduğu zeminin öncelikle anlatılması gerekiyordu.

Bu sebeple heyetimiz içindeki İslam tarihi uzmanı arkadaşlarımız görevlendirildi. Ayrıca konuyla ilgili iki hocamız da bu işe dâhil edildi. Bu bağlamda Kur'an'ın nüzulü öncesi cahiliye dönemini altı kitapta anlatmak üzere bu seri hazırlanırken Adnan Demircan'ın desteği ve Ahmet Keleş'in katkılarını unutamayız.

“**Cahiliye Döneminde**” üst başlığı altında serinin eserleri ve müellifleri şunlardır:

1. *Arabistan*-Mahmut Kelpetin
2. *Gündelik Hayat*-M. Hanefi Palabıyık
3. *Kültür Hayatı*-M. Hanefi Palabıyık- M. Fatih Duman
4. *Sosyal Hayat*-M. Fatih Duman- Korkut Dindi
5. *Ekonomik Hayat*-Adem Apak
6. *Dinî Hayat*-Mehmet Azimli

Anadolu İlahiyat Akademisi tarafından yürütülen bu proje tamamlandığında yaklaşık 5-6 ciltlik kapsamlı bir eser ortaya çıkacaktır. Söz konusu eserin tamamlanması zaman alacağı için birinci cildi oluşturan Cahiliye Döneminin yukarıda isimlerini zikrettiğimiz altı küçük kitap olarak okuyucuya ulaştırılması uygun görülmüştür.

Projenin tanıtılmasına katkı sağlayacak olan elinizdeki eserlerin basımını üstlenen Fecr Yayınevi'ne müteşekkirimiz.

Hayırlara vesile olması adına....

Editör
Mehmet AZİMLİ

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN	5
GİRİŞ	11
BİRİNCİ BÖLÜM	
ARAPLAR'DA DİNİ SÜREÇ.....	15
A) Putperestlik	17
1. Lât	25
2. Uzzâ	26
3. Menât.....	27
4. Hübel	29
5. İsâf ve Nâile.....	31
6. Fils.....	31
7. Menâf.....	33
8. Zü'l-Halâsa.....	35
9. Vedd, Süva, Yegûs, Yetük ve Nesr	36
10. Diğer Putlar	37
B) Yahudilik	38
C) Hıristiyanlık	39
D) Mecûsîlik	42
E) Sâbüîlik	45
F) Hanîfler.....	46
1. Varaka b. Nevfel	49
2. Ubeydullah b. Cahş.....	50
3. Osman b. Huveyris	51

4. Zeyd b. Amr.....	52
5. Ümeyye b. Ebi's-Salt.....	54
6. Kus b. Sâide.....	55
G) Zındıklar.....	57

İKİNCİ BÖLÜM

İNANÇLAR (İTİKAD)	61
A) Allah	61
B) Peygamber	65
C) Kitap	67
D) Melek	67
1. Şeytan	68
2. Cin	69
E) Ahiret.....	72
1. Cennet	73
2. Cehennem.....	73
F) Kader.....	74

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RİTÜELLER (İBADAT)	77
A) Hazırlık	77
1. Tahannüs.....	77
2. Abdest.....	79
3. Teyemmüm	80
4. Gusül.....	80
5. Kible.....	82
B) Namaz.....	82
1. Vakit.....	86
2. Rükun	87
3. Kıyafet.....	89
4. Cuma ve Hutbe.....	89
5. Mescit	91
6. Cenaze Namazı.....	92
C) Oruç	93
D) Zekât	95
E) Hac ve Umre	98
1. Vakit/Haram Aylar.....	99
2. İhram	100
3. Kâbe	101

4. Harem.....	103
5. Vakfe.....	103
6. Tavaf.....	104
7. Sa'y	104
8. Telbiye.....	105
9. Cemre	105
10. Hacerülesved	106
11. Makam-ı İbrahim	107
12. Zemzem	107
F) Kurban.....	108
1. Adak.....	110
2. Akıka	110

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HALK İNANÇLARI.....	113
A) Doğum, İsim Koyma.....	113
B) Sünnet, Diş Atma.....	114
C) Kıyafet, Sakal.....	116
D) Tıbbi İnanışlar.....	118
E) Bayramlar ve Önemli Günler	121
F) Sol El	124
G) Kehanet Türü İnançlar.....	126
1. Arrâf	126
2. Kâif.....	126
3. İyâfet	127
4. Turuk	128
5. Kâhinlik.....	128
6. Yıldız İnançları	131
7. Büyücülük.....	132
8. Göz Değmesi	132
H) Dini Alışkanlıklar.....	133
1. İstiskâ (Yağmur Duası).....	133
2. Yemin.....	133
3. Ölüm ve Cenaze	134
4. Hayvanlarla İlgili İnanışlar	135
5. Yemek, İçki ve Cezası	137
6. Diğer İnanışlar.....	138

BEŞİNCİ BÖLÜM

CAHİLİYYE'DEN İSLAM'A GEÇİŞ	141
A) Câhiliye.....	141
B) Câhiliye-İslam	143
C) Câhiliye ve Kur'an'ın Uslubu	147
KAYNAKÇA	157